

POSUDEK RECENZENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autorka: **Bc. Libuše BŘEŇOVÁ**
aprobace: specializace v pedagogice, sociální pedagogika
akad. rok: 2019/2020
Název práce: **Environmentální program jako příležitost pro trávení volného času rodiny**
Vedoucí práce: **Mgr. Iva JUNOVÁ, Ph.D.**

1. Koncepce práce

Nejprve potřebná faktografie: diplomová práce L. Břeňové představuje závěrečný text o 86 stranách – včetně inventáře literárních pramenů a seznamu Příloh. DP je formálně členěna do **pěti zásadních kapitol**, z nichž všechny se ještě dále člení na dílčí obsahové celky. DP má přílohovou část, kterou tvoří tři přílohy.

Soupis použité **literatury** je velmi přesvědčivý a čítá 60 bibliografických pramenů klasických tištěných textů a z části i zdrojů v elektronickém tvaru. Nejen z jejich kvantity je zřejmé, že se autorka v environmentální výchově v podmínkách rodinného společenství dobře orientovala a že čerpala z literatury v širším vědním záběru (soupis obsahuje texty metodologické, pedagogické, pedagogicko-psychologické, didaktické). Celkovými proporcemi jde o text, který věnuje větší pozornost teoretickému základu a poté v menším rozsahu navazujícímu empirickému šetření s využitím kvalitativního výzkumného designu.

Ti, co hledají v závěrečných studentských textech systematičnost a logiku potěší, že se čtenář hned v úvodu dovídá o **motivech a cílech**, které vedly autorku k sepsání hodnoceného textu. V centru pozornosti L. Břeňové bylo téma aktivního prožívání volného času v rodinách, a to specifickým pohledem na environmentální obsah. Na jedné straně existuje řada institucí, které se environmentálním vzděláváním zabývají, na straně druhé jako „program“ rodinné výchovy se téma jeví jako dosud okrajové a opomíjené. Přitom je mimo diskusi jeho přínos pro děti a mládež, pro osobnostní, kognitivní i emocionální vývoj jedince. Z tohoto pohledu **je hodnocená práce** svým způsobem originální, ale také **společensky i odborně potřebná**.

2. Teoretická východiska

Uvedl jsem, že ihned v úvodu (vedle motivů vzniku) se setkáváme s **cíli práce**, které jsou jednak v operačním tvaru, zároveň jsou stanoveny zvlášť pro teoretickou a zvlášť pro empirickou část práce.

Struktura práce je podle mého názoru velmi dobře a **logicky vystavěná a její páteř tvoří 4 teoretické bloky, mezi sebou myšlenkově provázané**. Autorka nejprve pojednává o kategorii volný čas, jako obecném pojmu a jeho naplnění, poté specifikuje do prostředí rodinné výchovy. Obsahem druhého teoretického pilíře je téma environmentálního vzdělávání a popisu těch institucí, které se touto výchovou zabývají. Vztahům k environmentalistice přes pedagogické souvislosti se věnuje navazující část teoretické práce; zajímavé jsou mimo jiné historické poznámky a souvislosti, naznačující historickou kontinuitu poznatků. Postavení pedagoga volného času a interakce se skupinou dětí tato kapitola končí. Připomínku mám k použité terminologii: z textu není patrné, jaký je rozdíl mezi pojmy „zážitková“ a „prožitková“ pedagogika a nakolik je možné obojí ztotožnit s ekvivalentem „outdoor education“. Zdánlivým dovětkem je popis konkrétního environmentálního programu „Pojďte ven“, kterým teoretická základna končí.

Zásadní obsahově teoretické poznatky spatřuji mimo jiné ve druhé kapitole, která zpřesňuje pohled na environmentální edukaci a přináší poznatky v systematizované podobě. Připomínku mám ke skutečnosti, že dosavadní text věnuje menší pozornost subjektu environmentálního působení – tedy dítěti. Za pozornost by stálo také pojednání o vztahu mezi lidskou ontogenezí (věkem dítěte) a metodami (cíli, obsahem...), které na něj pohledem environmentální výchovy působí. Celou teoretickou část hodnotím jako **solidní základnu pro navazující empirickou část – a to s využitím literatury a funkční grafiky.**

3. Empirická část práce

Výzkumná část práce část je dobře pojatým a promyšleným šetřením, složeným z dílčích výzkumných procedur. Smyslem šetření bylo odpovědět na 3 dílčí výzkumné otázky, uvedené v kapitole o cílech výzkumu. Připomínku mám k DVO1, která je podle mého příliš široce řečená a evokující mezi sebou neporovnatelné odpovědi. Použitá metodologie vychází z uskutečnění hloubkových rozhovorů (autorka se opírá o validní literaturu), nicméně v kapitole 5.2 neupřesňuje, jak na to šla ona. V navazující kapitole je popsán respondentický vzorek (2 rodinné páry), není ale jasné, jak byli respondenti „vybráni“ k výzkumnému šetření. Chybí také jejich bližší charakteristika (role v rodině, převažující typ výchovy, identifikace s hodnotami atd.).

Analytická práce sestával z přepisu auditivního záznamu verbální komunikace s respondenty, navazujícího kódování a kategorizace „trů“ odpovědí. Vypovídající hodnotu má tabulka č. 6 na straně 60.

K jakým zásadním závěrům autorka dospěla: o tom vypovídá především obsah podkapitol 5.4.1 až 5.4.3. Jsou plně konkrétních úryvků autentické komunikace s respondenty a dokladují odpovědi na 3 dílčí výzkumné otázky. Mimo jiné se ukázalo, že DVO1 je tak široká, že respondentské pojetí „volného“ času evokuje většinou odpověď, že rodiče v podstatě žádný volný čas nemají. Vzniká otázka, zda respondenti věděli, co se volným časem rozumí a zda byl tento pojem pro všechny obsahově stejný. Dále se ukázalo, že kategorie „volný čas“ funguje především o víkendech, kdy je tendence „být spolu“ nejintenzivnější. To se ukazuje jako inspirativní při seznámení respondentů se vzdělávacími programy, které berou ne jako přímý návod k rodinným aktivitám, ale jako jednu z dalších podob rodinného soužití. Konečně: aktivní účast v programu „Pojďte ven“ byla respondenty příznivě hodnocena, přinesla další pozitivní prožitky a příležitost variovat dobré mezilidské vztahy mezi účastníky „rodinné výchovy“.

Domnívám se, že rozsahem a způsobem zpracování je praktická část **standardně zpracována a je v očekávaném tvaru.** Mám poslední připomínku: závěrečné shrnutí je především uvažováním nad cíli empirické části DP, nikoliv však nad záměry a naplněním teoretické základny.

4. Inspirace - otázky k obhajobě

Otázky k obhajobě práce, na něž by měla diplomantka reagovat, jsem uvedl průběžně v hodnocení teoretické i empirické části posudku.

5. Závěr - shrnutí

Hodnocená diplomová práce splňuje nároky na práce tohoto druhu a s ohledem na její kvalitu ji doporučuji k obhajobě a

navrhuji klasifikovat.....(B)

V Hradci Králové 07/05/2020

Doc. PhDr. T. Svatoš, Ph.D

B